

Juan Jose Oiarbide Sarriegi

*Beasain,
Gipuzkoa
(1921-2008)*

Aurkibidea

Biografia

Igartetxe kale-baserrian
jaiotakoa, baserria bota
zutenean kalera joan zen
bizitzera. Joxe Migel
Odriozolarekin batera egin
zitzaion elkarriketa.

Zintak

BEA-022

• **Proiektua:** Beasaingo euskara eta etnografia

- **Elkarrizketatzailea(k):** Sarasua Aranberri, Asier
- **Data:** 2005-10-06
- **Iraupena:** 62 min
- **Euskarria:** MiniDV
- **Kodifikatzailea:** Alberdi Bilbao, Itziar
- **Transkribatzailea(k):** Agirrebeña, Aintzane

Pasarteak

1. Garai bateko baserritar asko maizterrak

- **Erref:** BEA-022/002
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:01:20. **Bukatu:** 00:02:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Garai bateko kontuak. Baserritar asko maizter bezala bizi ziren. Etxeren bat hustutzen zenean, batetik bestera mugitzen ziren. Aitona Olazar baserrian jaiotakoa.

Transkripzioa

- Joxe Migel: Ba, Beasaiñen ta Gipuzkoa ta Bizkain maiztar-etxek zien maiorie, gehientsonak. Eta, bueno, garai hartan baserritarra maiztar zeona ibiltzen zan "Ataunen holako tokitan etxea hustu ein emen da eta hau baiño hobia da ta" hartu trasteek gurdiin eta juten zien Atauna bizi izatea. Hangoa jungo zan igual o Zaldibia o beste toki batea. Hemen nee aittona zana jaiota zan Olazarren eta hemengok´e alde ein beste toki batea eta hua baiño hobia zala hau eta honea bildu zien. Hartu gurdiin traste zaharrak eta behiek atzetio eta honea bizi izatea. Danak hola ibiltzen zien garai hartan, bateti bestea.

- Batetik bestera... Danak maizterrak?

- J. M.: Hua´re tristeia izango zan, e? E? Laiak eta atxurrek hartu gurdiin ta gaiñantzen ze izango zan? Ohi zaharren bat edo traste bat eta... ibiltzen zien. Ba, bai, ibiltzen emen zien.

- Oiarbide: Gure etxen oaindio laiak badare.

- J. M.: Guren´e bazien, baiño puo! puskauta ta zea...

- O: Ta aurreko baten ikusi gendun fotografi bat Seguran laian nola ai zien lurrei buelta ematen.

- J.M.: Bai, bai, bai...

- O: Gure etxen´e bazerek ba oaindio laiak.

2. Baserriko bizimodua; gerra-ostean garia entregatu behar

- **Erref:** BEA-022/006
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:06:20. **Bukatu:** 00:08:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriko bizimodua

Laburpena:

Baserriko bizimodua. Uda partean belarretara Murumendira. Abereak; soroa. Babarruna, artoa eta garia ereiten zituzten batez ere. Gerra-osteko kontuak: ereiten zen gariaren zati bat entregatu beharra zegoen.

Transkripzioa

- Kontatuko didazu nolakoa zen egun normal bat, baserriko egun normal bat, jaiki eta... goizean jeiki eta ze iten zenuten?
- J. M.: Pues... Belarra ebaitzea, udan belarra ebaitzea segea hartuta. Ta Murumendi ez dezu jakingo nun daon?
- Bai.
- J.M.: Bai, bakizu? Ia hauntzaiño. Erremintak bizkarren hartu eta bero latza ta belarra ebaitzen holako malkar baten. Jo, nearra´re... Ta zenbat urte eukiko nittun nik? Hamabost urte o hola. Hamabost urtekin. Bai, Murumendiaiño. Oain piñuri dao; ez naiz jun hemezortzi urte hontan. Ta, gaiñantzen, pues, ganaukin.
- Lan gehien ze izaten zan ganauekin o...
- J.M.: Eta...
- ... soron?
- J.M.: ... soroon. Zeatio ordun itten zan babarruna, artoa... garie ya... ez dakit ze urtetan utziko zitzaion. Ez zea akordatzan zu?
- O: Ez hola nabarmen... Baserri batzutan lehenao, beste batzutan berandugo...
- J.M.: Berrogeita... berrogeita... berrogeita zazpi ingumarin. Cuarenta y dos zan mixerik haundiña... Eta... garie ein ta deklarau ein behar zendun zenbat area zenduzken. Ta etortzen zien neurtzea igual. Bueno. Eta entregau... gobiernoi entregau behar zitzaion parte bat.
- Parte bat?
- J.M.: Bai.
- Ta zenbat? Gogoratzen dezu?
- J.M.: Paatu? A! Huskeri bat. Una treinta uste det aittuta naola kiloko. Bueno. Ta etxeako behar zan eta akordatzan naiz gue aitte zana-ta —jai gaue zan, gaiñea— hor etxe atzen goien holako berrehun litroko barrikoa eaman, zuloa ein, gariz bete ta tapatu. Etxea errejistratzera etortzen zien ta “Garik nun dare?” ta “Hemen, ganbaran pillan”. Beitzen zien ta alde itten... Guardia zibillek etortzen zien.
- Bai, e?
- J.M.: Hala, gero jun die gari horik´e errotaa eamateko, ba, etaa ein behar doela ta danak ernetzen behetik gora, berde-berde.
- Oiarbide: A! Humedadekin...
- J.M.: Humedadekin. Joe... Harrika tiratu!

3. Gerraosteko zailtasunak eta inguruko errota

- **Erref:** BEA-022/007
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:08:40. **Bukatu:** 00:10:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Gerraostea eta Francoren diktadura » Ekonomia gerraostean
- Baserria » Baserriko lanak » Garia
- Baserria » Baserriko lanak » Artoa
- Baserria » Baserriko lanak » Errota

Laburpena:

<p>Gerraosteko zailtasunak. Garia nora eramaten zuten ehotzera: Igartzako errota, Lazkaora, Beizamara... Guardia Zibila zaintzen egoten zen.</p>

4. Urte-sasoiaaren arabera ereiten dena; baserriko tresnak; bidegintza

- **Erref:** BEA-022/008
- **Iraupena:** 0:05:20. **Hasi:** 00:10:35. **Bukatu:** 00:15:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Baratzeta eta soroa
- Baserria » Baserriko lanak » Lurra lantzea
- Herria, azpiegitura » Herri-antolaketa » Auzoak

Laburpena:

Soroan zer ereiten zuten urte-sasoiaaren arabera: garia; arbia; artoa. Baserriko tresnak: laiak, goldea, alperra, area. Abereentzat jana menditik ekarri behar izaten zuten. Bidegintza kontuak. Auzoko bidea auzolanean egiten zuten. Gurdi-egurra.

Transkripzioa

- J.M.: Ta, gaiñantzen, ba hori. Artoa kendu... Garie kendu, arbie itten zan; arbie kendu ta artoa. Arbie ganauntzako, neguako. Erremolatxa ´re bai.
- Kontatuko didazu soroak eta nola banatzen ziran eta... hau, orain esan dezuna, e?
- J.M.: Ni laian ez naiz aittu, ezautu in nittun. Oin, aittona zanakin pixkan bat igual hola baztarren baten. Goldan. Goldea.
- Eta, adibidez, pentsa gariakin hasten zarala. Hasi gariakin eta... Nola izaten zan prozesu guztia? Garia ta gero... gero ze izaten zan, arbia edo...? Hori kontatuko dezu?
- Oiarbide: Garin ondorenen ze eitten zenduen?
- J.M.: Garin ondorenen arbie eitten zan agostun.
- Agostun...
- J.M.: Eta hua izaten zan neguako ganauntzako jana. Belar ondue arbikin batea emateko gauen, [osea], onduta. Orduun ez zeon siloik eta hola. Eta arbie kentzen zan garaian...
- Eta noiz kentzen zan?
- J.M.: Arbie? Ba, otsaille, martxoa hola. Eta gero eitten zan beiz´e goldau goldeekin. Ta area. Harriz bete gaiñetio ta "tarrrraaaaa" atzea ta aurea ta. Geo alperra. Alperra ezautu al dezu?
- Hemen kanpoan daukazuna?
- J.M.: Bai. Majiña bat buelta... Bi dare, gaiñea, bat etxez hauztio. Bat´e kanteran eindakoa ta ormigoizkoa. Ta aldapan, ze eitten zon "tarrrraaaa" sokor baten "tarrraa" behera jun ta hemen zapaldu be utzi. Beiz´e. Baiño nekea, e? Eta... pues... artoa ta indabea, babarruna.
- Hori noiz hasten da? Noiz izaten zan?
- J.M.: Hori, ba, apiillen...
- O: San Prointziok aldea. [...]
- J.M.: San Prointzio o hola, eta maietzen. Maietzen erditi hola. Maietzen aizkenea bittarten. Horik soron eitten zien. Geo jorrau ein behar zan! Handi aurea hasten giñen belarretan. Uda guztin belarretan, zeatio hemen nola laborea eitten zan, pues belarra ´re gutxigo izaten zan, ter(re)no gutxigo zeon ta. Horreatio jun behar izaten gendun mendia. Eta ordun ez zeon

baztarrik... oain danak zikinduta dare, e! Otarik ta batzuk piñu aldau ta piñuk ez do bate balio ta kasoik ez dioe itten ya. Ta hautza jun in behar zan. Ta gu bakarrik ez, auzo guztiik. Birek... A! Udaberrin bire eittea, birea konpontzea.

- Hori urtero?

- J.M.: Urtero. "Holako tokitan bire ittea da". Ter(re)no haundie bazendun, ttikie bazendun, bestek bezela lana .

- O: Auzolanea jun behar, sozidaden, debalde lana ittea.

- J.M.: Bai, bai, auzolanen.

- Eta auzoko guztik?

- J.M.: Auzoko guztik. Hartu pikotxoi...

- O: Bidea okupatzen zuenak danak.

- J.M.: Bai, bai. Pikotxoiakin kiskiti-kaska. Ta hantxe. Ta geo toki batzutan lokatzea igual egongo zan lurren ta galtzarea eitten zan, harrie etaa nunbaitten, irikin gurdin eaman, ta galtzarea jarri. Hemen badao galtzarea Beasaingo elizatio goiko baserri hoitaa. Oain... pa! urte asko. Zeatio hemen goien dao ermitea, San Andres ermitea, lehendabizikoa Beasaingoa. Oain piskan bat konpondu doe. Eta alkatea emen zan hemen goiko baserrin; alkatean etxea hor goien. Ta galtzarea dotorea izan behar zon. Geo, ba, jendea zabartu zan, egurrek arrastaka... Zeatio ordun diru txanponen bat hartzeko panaderia egurre ekartzen zan. Gaur ez dao panaderitan ogie eitten doen tokitan egurren beharrik. Gaur ez dao. Ta negun eo gurdi egurre prepaatu, hartu irikin ta atzetio arrastaka batzuk. Beasaingo elizen ondon moztu bi metron, bota gurdin gaiñea —kalen arrastaka ez zeola eamateik eta— Santiñeko panaderia. Ni´re einda nao beajek Etxea etorri ta "Noa jun behar deu?" ta "Beste gurdi bat egur prepaatzea mendia". Hara jun ta prepaatu ta hola. Hori, martxa hori baserriko danak.

- Eta ze izaten zan: haritzak o pagoak o...?

- J.M.: Pagoa ta haitze igual. Ba, bai. Oain, gaztiñea ahule da. Egurre, edozein egur, gaztiñea ez beste guzik, e? Gaztiñek sue eitteko ez do be(r)otzen labeik. Urkie, lizarra, haitze, pagoa... ta, horik izaten zien. Ta pagok ia gastatzen ai zien. Etxen sue eitteko´re gaztiña zaharren bat´e... gaizki. Oin sobren dare danak. Guk bauku pagarie [Kortatatik] goraxeon. Aitte zanak: "Bota zak hor adar bat, hako haunditxon hua bota zak". Haundiña, baiño holakotxea. Oain´e, zea, holakotxek dare ta egurre sobre dao oain.

5. Pinuaren inguruko azalpenak

- **Erref:** BEA-022/009
- **Iraupena:** 0:01:35. **Hasi:** 00:15:55. **Bukatu:** 00:17:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko lanak » Mendiaren aprobetxamendua

Laburpena:

Lehenengo pinudiak noiz hasi ziren. Hemengo pinuaren ezaugarriak. Etorkizun iluna.

6. Idirik ezean, lanerako behi gogorragoak

- **Erref:** BEA-022/010
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:17:30. **Bukatu:** 00:19:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserrria » Baserriko lanak » Baserriko animaliak

Laburpena:

Larre-behiak, esnetakoak. Behi pinta izaten zen hemen inguruan egoten zena. Idirik ez zegoen tokian, behi gogorragoak edukitzen ziren lanean laguntzeko.

Transkripzioa

- J.M.: Ta jendea oain itxuli da, ba, lantokitaa. Bai, hemen baserrik´e ia ganaduik daonik hemen goian ez dao.
- Asko aldatu al da?
- J.M.: Ba, bai.
- Lehendik honea?
- O: Dana ia.
- Dana?
- J.M.: Nei bihotzeko zea batek eman zin ta kendu ein nittun behiek. Larre-behiek nauzken nik. Bueno, lehenao esnetakok.
- Lehen-lehen, aspaldi, ze izaten zan, beti esnetakok izaten zien?
- J.M.: Bai, bai, bai, danak. Lehengo baserrin ez zan... Gero azaldu zien behi gorri limusin eta pirinaikak eta hok gero azaldu zien honea. Hor Alemania aldetio etorri zan bastante eta oain hor segitzen duenak. Lehen behi pinttea izaten zan. Santander aldetio ekartzen zittuen. Esnetako.
- Eta ze izaten zan, behiekin lana ze izaten zan? Goizen hasi ta...
- J.M.: Guk iriik eukitzen giñuzten soroako ta mendia garoa-ta ekartzeko, e? Baiño beste baserri batzutan, pues, behiek, hok bezela.
- O: Bai, guk´e behiek...
- J.M.: Behi suiza batzuk, fuerte samarrak. Baiño ni ezaututa nao hemen, e? Behi suizak uztarrin nola ibiltzen zittuen akordatzen naiz. Ba, oain igual hirurogei urte edo, aitte zanak nola eukitzen zittun.
- O: Oso ganau fuertek zien suiza horik.
- J.M.: Bai, suizak indarra´re bai, e?
- O: Suizak. [...] suizak eukitzen zittun.
- J.M.: Indarra´re bazuen haak, e? Jo-ta... Gaiñantzen, irik egon die hemen.
- O: Eske ordun ez zan ez motokultoreik, ez tratoreik... ezer ez.
- J.M.: Ba! Ezer ez!
- O: Dana animalie: astoa, zaldie, irie, behie... hemen ez zeon besteik ezer.
- Danerako, ez? Simaurretarako ta mendira juteko...
- O: Dana animalie.
- J.M.: Bai, bai, ba...
- O: Esnea kale... Baserriti esnea kalea jeisteko´re astook. Astoi saski batzuk jarri aldamenetan ta...
- J.M.: Neoni´re ibillita nao zaldikin neoni´re.

7. Eskolara joan aurretik esnea banatu eta itulan egin behar

- **Erref:** BEA-022/011
- **Iraupena:** 0:03:10. **Hasi:** 00:19:30. **Bukatu:** 00:22:40
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Baserrria » Baserriko lanak » Herrira saltzera, erostera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak

Laburpena:

<p>Umetan, goizean goiz esnatu eta esnea banatzera joaten zen kalera. Itulan ere egin behar izaten zuen goizean. Ondoren, eskolara joan behar. Askotan eskolara joan ezin, baserrian lagundu behar izaten zuen eta. 13 urte ingururekin eskola utzi zuen.</p>

Transkripzioa

- Neoni´re ibilita nau zaldikin neoni´re.
- Zaldikin o astokin?
- Astokin ez, zaldie hemen.
- Zaldie, e?
- Astoa´re ezaututa nao, baiño zaldie. Ta mula bat´e bai euki gendun. Ta nee ama zana bee denbora guztin. Pentsa zazu, Beasaingo residentzia eaman zan gerra aurreti hasita esnea. Ta gero legek kanbiau zien, diputaziok esijittu ziun esnea enbasauta ta jarri behar zala ta ya jubilau eitten nitzen ta “Ez, ez, ni ez noa holako lanetaa oain. Fuera!”.
- Eta umetan zer joaten ziñen amakin o...?
- Amakin esne-partitzea!
- Zu bakarrik´e bai?
- Ta eskolaa... eskolaa, ba... aittek goizeko bostetan igual jeikiazin — bosterditan bai, behintzat—. Bueno, itxulaa. Badakizu zer dan itxula?
- Zer da?
- Ba, irin aurretio hak´e...
- Gia bezela ibiltzea ganaun aurretio.
- Gia bezela. Aittek esango dizu: “Beheraxeo”. Ya behiek... irik´e aitzen zuen. Zuk pauso bat beheraxeo eitten bazu, erak´e bai. “E! goraxeo”. Zeatio goldea zuzen eamaten ez bazu, errueda hua, kurpille etaa itten da...
- Osea, lurre labratzeko, lurrei buelta emateko.
- Ta, ordun, goldea aldapan eroi eitten da igual eta lurrek ez do baretzen. Harek jun behar do bee txokon, zuzen-zuzen-zuzen jun behar do. “E! Beheraxeo!”. Eta...
- Orduan, aittakin ittulan?
- Udan, ba... ganauk die pertsonak bezela: negu guztin ikuillun eon, eta pertsona bat´e beti baldin badao etxe barrun etaa be ta etzanda, gero lanen hasten dan garaien belaxe moteldu itten da. Ba, irik igual, mingaiñe etatzen zuen, be(r)otu itten zien. Ta beroa etortzen zan apiille, maietzen... Bost eta erdietan aitte zanak: “E! Benga, jeiki!”. Buruik jaso ezinda. Hartu esne pixkan bat eta makillekin itxulaa, haik giatzea. Goizeko beatziek laurden gutxio o hola “Bueno, jun hai oain eskolaa”. Aittek idik askauko zittun ta gosaldtu ta beste lanen batea jungo zan hua. Eta korrika eskolaa. Eskolaa jun ta nekauta, igual hoge kilometro inda atzea ta aurea. Ta zea, hola, ta.
- Logurek...
- Praille bat zan hemen, don Julian o, Matximentakoa (Matxinbentakoa) o nongoa zan?
- Bai, horkoa nunbaitekoa.
- Matximentakoa (Matxinbentakoa) o. Atzetio kaskarrekoa “danba!” “Ez al dek lo itteko denboraik izan?”, ta harrezkeo eoten naiz pentsatzen ni “Hi´re ibili bahitz ni bezela goizeko bost eta erditan jeikita, geatuko hitzen”. Ta kitto. Eta hurrungoon esango zizun aittek: “Gaur ez hai eskolaa jun, gaur´e artok simaurtu behar zetoau ta idik hartzeko geatu hai”, gustoa geatu´re! Hurrungo egunen´e bai beste lanen bat. Hirugarren eunen jun hai eskolaa ta ia lotsau eitten ziñen. Bestek aurea hartu zizuen eta zu beti baztartuta han atzen. Ta ia gogoik ez. Ta behin hamahiru... bai, bai, hamahiru urte ezkeo batez eskolaa. Kitto. Hemen, jo ta ke.

8. Erdaraz ez zekitelako burlak jasan behar

- **Erref:** BEA-022/015
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:27:35. **Bukatu:** 00:29:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Eskola
- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Baserria vs. Kalea

Laburpena:

Eskola-kontuak. Baserritar eta kaletarren arteko gorabeherak. Erdaraz ez zekiten eta besteen burlak jasan behar.

Transkripzioa

- Eta eskolan baserritarren artian ta kaletarren artian ta nolakoa izaten zan?
- J.M.: Horrek´e jakingo do.
- Emaztea: Neri ez sartu...
- J.M.: Beti kaletarrak baserritarrei burla itten zion.
- Bai, e?
- Emaztea: Eske beandu eskolan hasi ta...
- J.M.: Ta...
- O: Bai, kaletarrak baiño atzeraxe baserrikok.
- J.M.: Beti atzeatugok, e? Osea, lotsatigok.
- Emaztea: Eta nola kastellanoz ez zekin...
- J.M.: Erderaz nola ez zekiñai ta parre eitten ziuen. Ta nik askotan esaten det, zea, lehenao´e euskeraz eitten zonai parrez ta oain´e... oain euskerea ikasi behar dala! Nik behin soldauskan bizkaitarrak-eta nittun ta etorri gea permisokin Cadiztik Madrillea ta Madrillen beste trena hartu behar. Han euskeraz ai gea ta alleau zaiu gizon bat: "¿No saben hablar en cristiano?" esan ziun holaxe. Belarrik makur-makur ein, ta han izkutu giñen baztar batea. Ta trena etorri zan garaien sartu ta zea, etxea. E? Ta hoik egik die.
- Eta eskolan neskak eta mutillak eta elkarrekin izaten zian?
- J.M.: Ez. Aparte, aparte. Ala? Bai, horrek...
- Emaztea: Nei ez, ez iazu... ahaztuta nao.
- J.M.: Ahaztuta? Aparte, aparte. Prailletan ez zan emakumaik granoik´e; ez, ez, ez, dana mutille.
- Eta mojetan bai?
- J.M.: Mojatan emakumak, neskak.
- Baiña zu mojetan ibili ziñan?
- J.M.: Bai, baiña aparte han´e. Han zauken zea bat motikoskorrantzako. Ni bost urtekin hasi nitzen ta geo handik prailletaa pasau niñuen ta aparte. Oain danak berdin danak egoten die. Bueno, igualtsu dio.

9. Umetako entretenimenduak: ziba, karburua...

- **Erref:** BEA-022/016
- **Iraupena:** 0:02:40. **Hasi:** 00:29:25. **Bukatu:** 00:32:05
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolas eta entretenimenduak: ziba; txori-habiak aurkitzen; karburua.

Transkripzioa

- Eta ume-denporako jolasik eta jokurik eta gogoratzen dezue? Zetan pasatzen zenduten zuek denpora lagunekin?
- J.M.: Kanikak eta holako batzuk izan zien.
- Kanikatan?
- O: Kanikatan asko. Eta geo izkutaketan ta alkar harrapatzen ta “a guardias” ta ez dakit ze ta... Alkarrekin nahasi. Joe, bu!
- J.M.: Orduun ´e gaur bezelako zeaik ez zan ta... Tiragoma o —nola esaten zaio, gomakin-ta lotzen dan bat— harekin etxe ingumariti bueltan, txorin batei o [...].
- Txoritan-eta ibiliko ziñaten, ez?
- O: Zibakin [...], tronpakin.
- J.M.: A! Txori-apitan? Bai.
- Txori-habitan bai?
- J.M.: Xoxo apik eta hola ta... Oain... Oain... Orduun ugari egoten zien, oain ez da asko ikusten. Xoxo-apik billau ta jai atsal... o... jai atsalden o hauntza ta hola ta.
- Ta hartu o? Hartu?
- J.M.: Hartu? Batzutan bai. Besta batzutan hurruna gu juteako alde igual eitten zoen! Ta jan... la Murumenditio sapelatxan umek ekarrita nau. Bueno, aitonan zanak erakutsi zin ta harekin junda. Ta bi zien ta hemen ibiltzen zien. Jana bota ta jaten zoen ta aizkenen akau ein zien. Hola.
- Eta, bestela, esan didazu, zibuakin?
- O: Ziba. Euskeraz ez dakit nola esaten zaion horri.
- Bai, ziba.
- O: Sokekin lotu ta bota ta...
- J.M.: Bai. Geo eskun hartu ta...
- O: Eskun hartu ta zeñek denboa gehion euki ta...
- J.M.: Zeñek denboa gehio...
- O: Beste eskua pasa ta... geatu be.
- J.M.: Bai, bai.
- O: Geo bestea inka ´re bai: estaka batzugin metro erdi luzeko estakakin lokatzetan sartzen, “dza! dikiti daka!” Ta jo ta botatzen bazon kontrariona...
- J.M.: Ta geo hobena elizan atzeen karburuukin zea: karburue potea, ur potzu txiki bat jarri eta potea eta urrutitio makilla batekin o, sue papel bati eman ta aber zeñek gorago botatzen zon kanpantorre alde gora, elizan atzetio. Eta akordatzen naiz zean, relojero Imazen goien bizi zan —ez dakit motil hoi bizi dan— jo zon kopetan, o begin, ta begie galdu zoon.
- O: Hoixe...
- J.M.: Elizen atzen.
- Karburuakin?
- J.M.: Karburua ´re, zea, eman zion gertutik sue, ta lehertu zan garaian, potek “dan!” begin jo zon.

10. Umetako jolasak: harrapaketan, ezkutaketan...

- **Erref:** BEA-022/017
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:32:05. **Bukatu:** 00:33:55
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Jolasak

Laburpena:

Umetako jolasak: harrapaketan; ezkutaketan; etab.

11. Antzuolar asko Olaran larru-ontze fabrikara lanera

- **Erref:** BEA-022/019
- **Iraupena:** 0:01:50. **Hasi:** 00:34:25. **Bukatu:** 00:36:15
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Ekonomia eta industria » Industria motak » Larrugintza

Laburpena:

Kanpoko jende asko etorri zen garai batean Beasainera. Baserrikoek bakarrik hitz egiten zuten euskaraz. Olaranen larru-ontze fabrika jarri zenean Beasainen, antzuolar asko etorri ziren bertara lan egitera.

12. Galdutako baserriak; lantegiek hartutako lurak

- **Erref:** BEA-022/021
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:38:25. **Bukatu:** 00:40:45
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Baserria » Baserriko bizimodua » Baserriaren historia eta kokalekua
- Lantegiak » Ekonomia eta industria » Gipuzkoako lantegiak » Debabarreneko lantegiak

Laburpena:

Galdu diren baserri askoren izenak. Futbol-zelai zaharra. Fabrikak hartutako lurak.

13. Baserriko umeek jolaserako denbora gutxi

- **Erref:** BEA-022/023
- **Iraupena:** 0:02:20. **Hasi:** 00:41:10. **Bukatu:** 00:43:30
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko zereginak
- Aisia » Kirola » Pilota

Laburpena:

Kirola umetan; gaztetan. Pilotarako zaletasuna. Baserriko umeek jolaseako denbora gutxi egiten zuten. Baserriko bizimodua umeentzat. Abereak ikuilu barruan izaten zituzten. Euskararen beherakada Beasainen.

14. Inguruko herrietako euskararen ezaugarriak

- **Erref:** BEA-022/025
- **Iraupena:** 0:03:30. **Hasi:** 00:45:05. **Bukatu:** 00:48:35
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Inguruko herrien euskararen ezaugarriak. Bizkaiko euskara. Etorkizuna; euskara batua. Zaldibia; Ordizia; Zegama; etab.

Transkripzioa

- Euskera inguruan eta beste kontu bat, hemen inguruan, ba Ordiziko euskera, Zaldibikoa, Ataungoa...
- J.M.: Tolosatio berdiñek ia.
- Berdiñak dia?
- J.M.: Bai. Baiño hemendik Zumarragaiño. Juten bazea zea aldea, e... nola da?
- Oñati...?
- J.M.: Oñatia. Nik... egurzalea etortzen zat honea Oñatikoa ta, ba, hartzen diot hizketan; oso zea da, diferentea da. Honek andrea Lesakakoa... o zeako dezu zuk andrea...?
- O: Zubieta.
- J.M.: Zubietakoa. Han´e desberdin oso hemendio.
- Baiña hemen inguruan, Ordizin, Lazkaon... berdin?
- J.M.: Garbigoa iruitzen zat nei euskerea. Ta Bizkaia juten zea ta nik bizkaitarrai esaten diet: "Hara, eiazu erderaz, zeatio nahasten dizue...". Geo, gorraizea dauket, gaiñea, nik.
- O: Guk esaten deu euskeraz badakiula, baiño hasten zea leitzen oain egunkari zea "Hitza" ta horik ta ni hasten naiz leitzen eta hitzen erdik ez dittut ulertzen ze esan nahi duen. Dana gauza berrie.
- J.M.: Baiño... Guk ez deu ezautuko, baiño hemendio hoge urtea euskera hau oso politte izango da, garbigoa askoz´e.
- Baiña zuena ez da polita? Zuen euskera ez da polita?
- O: Guretzako bai, [...], baiño...
- J.M.: Guretzako bai. Baiño bai...
- O: ... baiño erdi erdera, erdi euskera...
- J.M.: Eozeiñi aittuko diozu: hasi Tolosa aldetio ta beheraxeotio´re bai eta hemen Ataun ta Idiazabal, Zumarraga bittarte hau garbie da euskerea. Baiño juten bazea Naparra aldea, Barranka alde hortaa esango dizue: "Bihar e... triguak maduratzen ai dia ta hasi beharko diu lanian" naparrak; bestek: "Bai, nik bazaukeat lana, bentanak pintau in behar zetuatz, etxeko bentanak eta..." dana holakoxe zea. Oain ez naiz juten ni Napar aldea baiño oso diferentea. Ta Bizkai alden´e bai, e? Eta Antzuola alden ta beste...
- Eta hamendik Tolosara alderik bada?
- J.M.: Bee, alde haundiik ez.
- O: Pixkat bai badao, e?
- J.M.: Zeoze bai, baiño oso gutxi.
- Zuek somatuko dezue, ez? "Hau tolosarra da o ez da o Beasaingoa da o...", ez?
- J.M.: Bueno, igual zeoze batzui ematen zaie beheralde hortakoa ote dan, bai. Bai, [...] zaie zeoze. Bai, hasten bazea Zaldibi, Ordizi, Beasain, Zegama eta... Zegaman´e bauke holako zea ttiki bat, e? Zegamarrak hizketan

bauke. Baiño ni Tolosa aldekokin ta ondo zeatzen naiz. Nik ez dauket...
 Baiño bizkaitarrakin? Zeauta geatzen naiz, nahastuta.
 - Eta polittena nongoa da, Tolosakoa, hamengoa...?
 - J.M.: Netzako Tolosa aldekoa.
 - O: Hala esaten doe bai, Tolosakoa dala...
 - Polittena.
 - O: ... polittena.
 - J.M.: Bueno, Andoain aldea o jo zagun eta hor'e behera igual. Baiño polittena Tolosakoa.
 - Eta Azpeiti alden? Azpeitin?
 - J.M.: Azpeitin? Azpeitin... beee! Azpeitiarrakin eonda nao ni ta... bai, zeoze desberdiñe zeatzen da hemendio, e? Zeoze o bai, gehixeo.
 - O: Bai, diferentzi pixkat badao, bai. Hemengok baiño dotoregok iruitzen zaie eai, hemengok baiño elegantego dakiela o... bueno! Bilbao aldea gehiao jotzen due haik, Bilbao aldea.

15. Euskararen inguruko gogoetak

- **Erref:** BEA-022/026
- **Iraupena:** 0:01:25. **Hasi:** 00:48:35. **Bukatu:** 00:50:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

<p>Euskararen etorkizuna. Euskara; tokian tokiko euskara.</p>

Transkripzioa

<p>- J.M.. Ia badie honuzkeo hamar urte, gizon bat Caja de Ahorrosen garai hartan lan eitten zon zea… aber… Sarriegi txikin semea, alargundu ein zan. Biok bagarela etorri zaiu bat. Baiño euskerea harek eitten zon garbie ta rapidoa. Baiño oaingo berrie, e? Ta jendea ahoa zabaldua. Ta nik horreatik pentsatzen det hau garbitzen jungo dala. Guk ya, ba… guk honuzkeo zea, lehengo zea, baiño datorren gaztea euskerea garbigo eingo dola. Ez al zaizu iruitzen zuri? - Ez dakit, ba. Bai… - J.M.: Bai, bai, bai, bai. - O: Bai, oain, esaten dan bezela, laboratoriotio etatzen dien hizkuntza… -J.M.: Eske guk esaten deu “Noa hoa?” ta “Aiuntamentua” esaten deu. Baiño “udaletxea” izango da. Eta beste gauza asko´re bai. - O: Plazai´e “plaza” esaten diou guk. - J.M.: “Plaza” esaten diou. - O: Ta euskeraz “enparantza” ta… - Ta zuen gurasoek eta aiton-amonak eta nola hitz egiten zuten? - O: Ba, gue modun haik´e. - J.M.: Igual-igual. - O: Guk haitatik ikasi gendun ta. - J.M.: […] haak´e berdin. Haak esaten zuen: “Jun hai aiuntamentua. Holako zeataa ta jun hai ta…”… “plaza”-re igual, “Jun hai plazaa” o…</p>

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkartea

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com